

UDK 262.3(497.5 Korčula)“15“(091)
929 Kvincije, Augustin
94(497.5 Korčula)“15“
Primljeno: 29. 11. 2011.
Prihvaćeno: 29. 10. 2012.
Izvorni znanstveni rad

Korčulanski biskup Augustin Kvincije u crkvenim i društveno-političkim zbivanjima svoga doba

Ivan Armanda
Leksikografski zavod Miroslav Krleža
Frankopanska 26
10 000 Zagreb
Republika Hrvatska
E-adresa: ivan.armanda@gmail.com

Na temelju objavljenih izvora i relevantne literature autor kritički obrađuje lik i djelovanje biskupa Augustina Kvincija (1541. – 1610./11.) sa svim implikacijama na crkvena i društveno-politička zbivanja njegovoga doba. Nakon kratkoga osvrtu na njegovu prisutnost u historiografiji iznose se poznati podaci iz mladih dana njegova života, a potom se obrađuje njegova djelatnost kao korčulanskoga biskupa s naglaskom na zauzimanje oko crkvene discipline i uređenja bogoslužja. Analizira se i njegova uloga u nekim drugim segmentima crkvenoga života na Korčuli, u Stonu i Dubrovniku te se iznose podaci o apostolskoj vizitaciji Augustina Valiera kao i o vizitacijama koje je u svojoj biskupiji obavio sâm Kvincije. Nakon toga analizira se Kvincijeva uloga u društveno-političkim zbivanjima, to jest njegova protuturska djelatnost, posebno usmjerena na oslobađanje Albanije i Klisa od Turaka. Zbog potonjega se Kvincije povezo sa Španjolskom, ali i došao u sukob s mletačkim vlastima zbog čega je zadnje godine života proveo u Italiji.

Ključne riječi: Augustin Kvincije, dominikanac, korčulanski biskup, protuturska djelatnost, Mletačka Republika.

Uvod

Dobar dio istočne jadranske obale u 16. i 17. stoljeću još je uvijek gotovo razapet između prijetnji turskih osvajača i ambicioznih mletačkih pretenzija. Potonji ne samo da su prisvajali svjetovnu vlast nego su često zadirali i u crkvena pitanja, čemu su se biskupi, osobito oni domaćega roda, nastojali oduprijeti. No,

osim toga, neki od njih uključivali su se i u organiziranje otpora prema istočnim osvajačima, koji su tada bili u čudnoj simbiozi s Mletačkom Republikom, što je i jednima i drugima osiguravalo sprečavanje dolaska Španjolaca i širenje njihovoga utjecaja na tim prostorima. Stoga je, ponekad, suprotstavljanje Osmanskome Carstvu ujedno značilo i zamjeranje Mletačkoj Republici. U tu mrežu tursko-mletačkih odnosa, između ostalih, zapleo se i korčulanski biskup Augustin Kvincije, koji je i inače imao dosta zamjerki na miješanje Mletačke Republike u crkvene stvari. Kada je još započeo raditi na protuturskome ustanku u Albaniji te se priključio pokušaju oslobađanja Klisa, s namjerom kršćanskoga napredovanja prema turskoj Bosni, završio je na mletačkoj crnoj listi, što ga je stajalo ne samo izгона iz njegove biskupije, nego je dovelo u pitanje i goli život.

Stariji dominikanski povjesničari Giovanni Michele Piò¹, Vincentius M. Fontana² i Giovanni Michele Cavalieri³ te cistercit Ferdinandus Ughellus⁴ prenose nam neke osnovne biografske podatke o Kvinciju, prvenstveno vezane uz njegovu biskupsku službu. Od starijih hrvatskih povjesničara spominje ga Serafin Marija Crijević pišući o diplomatu Frani Gunduliću i sukobu dubrovačke vlade s crkvenim vlastima u Stonu i Dubrovniku. No, Crijević nije toliko zainteresiran za Kvincija i njegovu ulogu koliko za djelovanje diplomata Gundulića.⁵ Talijanski povjesničari Daniele Farlati i Giovanni Giacomo (Jacopo) Coleti⁶ također donose osnovne Kvincijeve biografske podatke vezane uz biskupsku službu na Korčuli, a nakon njih slično su pisali Marko Dumanić⁷, Šime Ljubić⁸ i Simeone Ferrari-Cupilli⁹. Jedini njegov životopis, premda na niti šest stranica maloga formata, objavio je 1843. svećenik Frano Kunjašić, no čak ni kod njega nema pomaka u

¹ Giovanni Michele Piò, *Delle vite de gli huomini illustri di S. Domenico*, Parte seconda, lib. 4., In Pavia: Appresso Giacomo Ardizzoni e Giovanni Battista de Rossi, 1613., col. 280.

² Vincentius M. Fontana, *Sacrum Theatrum Dominicanum*, Romae: Ex Typographia Nicolai Angeli Tinasii, 1666., 218.

³ Giovanni Michele Cavalieri, *Galleria de' Sommi Pontefici, Patriarchi, Arcivescovi e Vescovi dell' Ordine de' Predicatori*, Tomo I, Benevento: Nella Stamperia Arcivescovile, 1696., 534-535.

⁴ Ferdinandus Ughellus, *Italia sacra sive de episcopis Italiae et insularum adjacentium*, Tomus VI., Venetiis: Apud Sebastianum Coleti, 1720., col. 649.

⁵ Serafin Marija Crijević, *Bibliotheca Ragusina in qua Ragusini scriptores eorumque gesta et scripta recensentur: tomus alter et tertius*, Zagreb: Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, 1977., 27-67.

⁶ Daniele Farlati i Giovanni Giacomo Coleti, *Illyricum sacrum*, Tomus VI, Venetiis: Apud Sebastianum Coleti, 1800., 396-397.

⁷ Marcus Dumaneus, „Synopsis virorum illustrium Spalatensium” u: Andrea Ciccarelli, *Opusculi riguardanti la storia degli uomini illustri di Spalato e parecchi altri Dalmati*, Ragusa: Presso Antonio Martechini, 1811., 34-35.

⁸ Simeone Gliubich, *Dizionario biografico degli uomini illustri della Dalmazia*, Vienna: Rod. Lechner Librajo dell' I. R. Università; Zara: Battara e Abelich Libraj, 1856., 262-263.

⁹ Simeone Ferrari-Cupilli, *Cenni biografici di alduni uomini illustri della Dalmazia*, Zara: Tip. edit S. Artale, 1887., 143-146.

istraživanju kao ni novih podataka nego je autor već poznate podatke uokvirio u pohvalni govor urešen stilskim figurama.¹⁰ Podatke o Kvinciju i izvorne dokumente vezane uz neke segmente njegove djelatnosti donose Vladimir Lamansky,¹¹ Luka Jelić,¹² Ivan Pivčević,¹³ Karlo Horvat,¹⁴ Jovan Tomić,¹⁵ Marko Perojević,¹⁶ Josip Burić,¹⁷ Ivo Matijaca,¹⁸ Slavko Kovačić,¹⁹ Antal Molnár²⁰ i brojni drugi. U njihovim radovima, ukoliko nije riječ o donošenju izvornih dokumenata, uglavnom ponovno nailazimo na već poznate podatke o Kvinciju i na usputno spominjanje biskupova imena vezano uz teme kojima su se dotični autori bavili. Najviše su mu prostora posvetili Stjepan Krasić²¹ i Božo Baničević,²² koji su - uz već poznate podatke - detaljnije pisali o njegovoj biskupskoj djelatnosti na Korčuli. Unatoč naporima i prinosu svih dosadašnjih autora koji su pisali o Kvinciju, izostala je zaokružena slika njegova cjelokupnog života i djelovanja, a najslabije je poznata njegova protuturska djelatnost.

¹⁰ Francesco Cugnassich, *Per il XXVI Novembre del MDCCCXLIII giorno solenne a Ragusa e Curzola. Cenni Biografici. Agostino Quinzio*, Zara: Tip. Fratelli Battara, 1843. Riječ je o autorovu govoru održanom 26. studenoga 1843. prigodom svečanoga ustoličenja dubrovačkoga biskupa Tome Jedrlnića.

¹¹ Vladimir Lamansky, *Secrets d'état de Venise: documents extraits notices et études servant a éclairer les rapports de la seigneurie avec les Grecs les Slaves et la Porte Ottomane a la fin du XVe et au XVIe siècle*, Saint-Petersbourg: Academie imperiale des sciences, 1884., 494-498.

¹² Luca Jelić, *L' Istituto Croato a Roma*, Zara: Hrvatska knjižarnica, 1902., 140-141. – Luka Jelić, „Uskoci i urote o preotmi Klisa za druge polovine XVI. vieka”, *Glasnik Matice dalmatinske*, 4 (1904): 341-342.

¹³ Ivan Pivčević, *Pomen Nekolicine Poljičana*, Split: Brzotiskom Narodne tiskare, 1907., 116-128.

¹⁴ Carolus Horvat, „Monumenta historica nova historiam Bosnae et provinciarum vicinarum illustrantia”, *Glasnik Zemaljskog muzeja u Bosni i Hercegovini*, 1 (1909): 26, 27, 32-37, 39, 65-66.

¹⁵ Jovan Tomić, *Grad Klis u 1596. godini*, Beograd: Srpska kraljevska akademija, 1908., 59-76. – Jovan Tomić, *Grada za istoriju pokreta na Balkanu protiv Turaka krajem XVI i početkom XVII veka, I. (god. 1595 – 1606 – Mletački Državni Arhiv)*, Beograd: Srpska kraljevska akademija, 1933., 2-16, 25, 195-197, 260, 295-297.

¹⁶ Marko Perojević, *Klis u turskoj vlasti*, Sarajevo: Nova tiskara Vraček i dr., 1936., 48, 49, 57, 79, 94, 96.

¹⁷ Josip Burić, *Iz prošlosti hrvatske kolonije u Rimu*, Rim: Knjižnica Novog života, 1966., 74, 78.

¹⁸ Ivo Matijaca, *Povijest bratovštine Sv. Roka*, Korčula: Bratovština S. Roka, 1975., 12, 19-23, 29, 36, 159, 160, 163.

¹⁹ Slavko Kovačić, „Papa, biskupi i ostalo svećenstvo u događajima oko kliškog pothvata godine 1596.”, *Mogućnosti*, 4-6 (2000.): 41-43.

²⁰ Antal Molnár, *Le Saint-Siège, Raguse et les missions catholiques de la Hongrie ottomane 1572-1646.*, Rome – Budapest: Bibliotheca Academiae Hungariae, 2007., 117, 137, 167.

²¹ Usp.: Stjepan Krasić, *Generalno učilište Dominikanskoga reda u Zadru ili „Universitas Jadertina”: (1396-1807)*, Zadar: Filozofski fakultet, 1996., 618-621. – Stjepan Krasić, *Pet stoljeća dominikanske nazočnosti u Korčuli: 1498. – 1998.*, Zagreb: Hrvatska dominikanska provincija i Nakladni zavod Globus, 1998., 228-233.

²² Božo Baničević, *Korčulanska biskupija (1300. – 1830.). Prilog poznavanju povijesti Korčulanske biskupije u povodu 700. obljetnice njezina utemeljenja*, Split: Crkva u svijetu, 2003., 123-137, 326-329.

Djetinjstvo i mladost

Budući dominikanac i biskup Augustin Kvincije²³ rođen je 1541.²⁴ u Poljicima kod Splita.²⁵ Talijanski povjesničar Giovanni Michele Piò piše da je 1557. godine stupio u dominikanski samostan u Splitu.²⁶ Budući da o njegovoj mladosti ne znamo gotovo ništa, možemo samo pretpostaviti da je školovanje započeo u splitskome samostanu, nakon čega je vjerojatno započeo studij filozofije i teologije na Generalnome učilištu Dalmatinske dominikanske provincije u Zadru. Nakon toga studij nastavlja u Rimu i Bologni gdje ga je zbog intelektualnih i duhovnih vrлина zapazio general njegovoga reda fra Vincenzo Giustiniani iz Genove (1558. – 1570.), koji ga je uzeo za svoga najbližeg suradnika.²⁷

Nakon što je neko vrijeme proveo u njegovoj neposrednoj službi, general Giustiniani 1564. godine šalje fra Augustina na grčki otok Hios (Chios) u Egejskome moru gdje ga je imenovao priorom samostana. Kada su 1565. godine Turci zauzeli taj otok, koji je prije bio u đenovješkom posjedu, odveli su Kvincija kao sužnja u Carigrad. U ropstvu je na svojoj koži upoznao teške prilike u kojima žive kršćani u Osmanskome Carstvu, ali je iskoristio i priliku kako bi, pored grčkoga, naučio turski, arapski i armenski jezik. Nakon tri godine ropstva general reda Giustiniani uspio ga je otkupiti većom svotom novca te ga je ponovno uzeo za svoga suradnika i savjetnika. Ubrzo ga je postavio starješinom u samostanu sv. Katari-

²³ Prezime Kvincije dolazi u nekoliko latinskih i talijanskih verzija (Quinctio, Quinzio, Quintius, Quincius), a na hrvatskom vjerojatno zvuči Kvinčić ili Kvintić. To mišljenje dijele F. Cugnassich (*Per il XXVI Novembre*, 3, navodi talijaniziranu verziju Kvintich), I. Pivčević (*Pomen Nekolicine Poljičana*, 117), S. Krasić (*Generalno učilište*, 618; *Pet stoljeća*, 228) i B. Baničević (*Korčulanska biskupija*, 123). Dr. Stjepan Krasić u svome djelu *Pet stoljeća dominikanske nazočnosti u Korčuli* (str. 228) sugerirao je i prijevod latinskoga odnosno talijaniziranoga prezimena na hrvatski kao Petković. Premda je to uistinu moguće, jer se nigdje u povijesnim izvorima ne nalazi ta verzija prezimena, smatram da je ispravno oslovljavati ga prezimenom Kvincije.

²⁴ G. M. Cavalieri tvrdi da je Kvincije rođen 1544. (*Galleria de' Sommi Pontefici*, 534), a s njime se slažu i Š. Ljubić, koji kaže da mu je bilo 67 godina kada je 1611. preminuo (*Dizionario biografico*, 262-263) i I. Pivčević, koji tu godinu prihvaća bez ikakva obrazloženja (*Pomen Nekolicine Poljičana*, 117). Ostavljajući po strani starije i novije autore, koji prihvaćaju 1541. kao godinu Kvincijeva rođenja, pozivamo se na Valierovu vizitaciju Korčule iz veljače 1579. Vizitator u svome izvješću o obavljenoj vizitaciji piše da korčulanski biskup ima 38 godina, što bi značilo da je rođen 1541. (Usp. Krasić, *Pet stoljeća*, 230). Budući da je riječ o izvornome dokumentu, Valierovo izvješće smatramo neoborivim dokazom za tvrdnju da je Kvincije uistinu rođen 1541., a ne 1544. godine.

²⁵ Što se tiče Kvincijeva mjesta rođenja, i tu ima dosta netočnosti kod starijih autora. V. Fontana (*Sacrum Theatrum Dominicanum*, 218) i F. Ughellus (*Italia sacra*, col. 649) nazivaju ga Dubrovčaninom, a G. M. Cavalieri Spličaninom (*Galleria de' Sommi Pontefici*, 534). U svome izvješću Valier kaže da je na čelu Korčulanske biskupije „Augustinus Quintius Spalatensis” (Usp. Krasić, *Pet stoljeća*, 230), a tako se potpisivao i sam Kvincije. (Usp. Bartol Kašić, *Institutionum linguae Illyricae libri due*, Romae: Apud Aloysium Zannettum, 1604., [2].) Ipak, valja napomenuti da *Spalatensis* vjerojatno označava grad u kojemu je Kvincije stupio u samostan i pripadao tome samostanu po redovničkoj filijaciji, a ne nužno njegov rodni grad.

²⁶ Piò, *Delle vite de gli huomini illustri di S. Domenico*, col. 280.

²⁷ Farlati i Coleti, *Illyricum Sacrum*, 396. – Piò, *Delle vite de gli huomini illustri di S. Domenico*, col. 280.

ne de Formiello u Napulju dodijelivši mu i počasni naslov provincijala Svete Zemlje. Nakon što je 26. siječnja 1571. Giustiniani imenovan kardinalom, zadržao je Kvincija kao svoga savjetnika, a njegovih se usluga odrekao tek u doba Svete lige kada je fra Augustin, prvenstveno zbog poznavanja turskoga jezika, 1572. godine prešao u službu vrhovnoga zapovjednika mletačke mornarice Giacoma Foscarinija, koji ga je imenovao svojim savjetnikom i ispovjednikom. Nakon toga postao je i savjetnikom glavnoga zapovjednika papinske mornarice Marc' Antonija Colonne u važnim pitanjima Svete lige.²⁸

Korčulanski biskup

Nakon administrativne, upravne i savjetničke službe u svome redu, nakon tri godine provedene u turskome ropstvu i nakon savjetničke službe u mornarici Svete lige Kvincija je papa Grgur XIII. dana 17. lipnja 1573. imenovao korčulanskim biskupom.²⁹ Novi prelat tada je imao samo 32 godine. Farlati i Coleti navode da je iz poniznosti i ljubavi prema samostanskome životu već prije bio odbio razne časti, a biskupsku je prihvatio iz posluha.³⁰

Preuzevši biskupsku službu u Korčuli, Kvincije se odmah zauzeo za crkvenu disciplinu i bogoslužje. Nije dopuštao razgovarati za vrijeme trajanja obreda u crkvi, ali nije trpio ni dovikivanja izvana (s trga ispred crkve) za vrijeme bogoslužja. Kako bi tome stao na kraj, odredio je kazne za one koji budu kršili njegove odredbe.³¹ Dekretom od 12. veljače 1575. naredio je svima, svjetovnjacima i klericima, da u roku od petnaest dana predaju popis knjiga koje posjeduju kako bi se utvrdilo ima li među tim knjigama onih koje su zabranjene. Ukoliko to odbiju učiniti, bit će sumnjivi zbog krivovjerja.³² Kako bi objasnio svoj oštar stav, biskup kaže: „(...) kao budan pastir stada ne sustajemo brigom i marljivošću što je moguće većom sačuvati povjerenost nam stado od smrtne pogibelji”³³

Biskup Kvincije obišao je godine 1575. sve župe svoje biskupije i potom od 20. do 22. travnja održao u Korčuli sinodu „za obnovu i dobro klera i spas čitavog puka” svoje biskupije. 23. travnja, samo dan nakon završetka sinode, izjavio je da će iz Crkve biti izopćeni svi oni koji se o Uskrsu ne ispovjede i ne pričeste - ukoliko za

²⁸ Cavalieri, *Galleria de' Sommi Pontefici*, 535. – Farlati i Coleti, *Illyricum Sacrum*, 396. Prema Š. Ljubiću Kvincije nije bio u Foscarinijevoj službi (*Dizionario biografico*, 262).

²⁹ Conrad Eubel – Gulielmus van Gulik, *Hierarchia Catholica Medii Aevi, sive Summorum Pontificum, S. R. E. Cardinalium, Ecclesiarum Antistitum series*, Vol III., Monasterii: Sumptibus et typis librariae Regensebergianae, 1923., 183. – Farlati i Coleti, *Illyricum sacrum*, 396. – Fontana, *Sacrum Theatrum Dominicanum*, 218. Cavalieri netočno navodi da je Kvincije korčulanskim biskupom imenovan 1575. (*Galleria de' Sommi Pontefici*, 534).

³⁰ Farlati i Coleti, *Illyricum sacrum*, 396.

³¹ Farlati i Coleti, *Illyricum sacrum*, 396.

³² Matijaca, *Povijest bratovštine Sv. Roka*, 12.

³³ Matijaca, *Povijest bratovštine Sv. Roka*, 12.

to ne budu imali opravdan razlog. Ni godinu dana kasnije, 7. ožujka 1576. pod prijetnjom izopćenja svima je naredio korizmeni post i nemrs.³⁴

Sve te oštre Kvincijeve reforme imale su za cilj obnovu vjerskoga života u njegovoj dijecezi. No, takva reforma očito se nije svidjela korčulanskome kleru i plemstvu jer mletački izaslanik Andrija Giustiniamo u jednome svom izvješću mletačkome Senatu iz 1576. kaže da „postoji poneka nesuglasica između preč. biskupa, njegovih kanonika i tamošnjih plemića”.³⁵ Premda se dio plemstva nije slagao s biskupovim oštrim mjerama, ipak su priznavali njegove zasluge i revnost u brizi za povjereno mu stado. Dokazuju to riječi korčulanskih plemića, Marina Obradića i Marina Kanavelića, koji 20. lipnja 1576. pred mletačkim Senatom hvalile biskupa Kvincija.³⁶ Potonji od njih, Marin Kanavelić pred Senatom svjedoči: „Znam, znam da je crkva i čitava biskupija primila veliku uslužnost rada rečenog Prečasnog [biskupa Kvincija, nap. a.] tako da nikada nije uzmanjkao pohađati biskupiju, propovijedati, dijeliti krizmu, sv. red reformirajući tako kler i vjernike.”³⁷

Godine 1571. grad Korčulu i okolna mjesta poharala je kuga. Pobožni puk za pomoć se utjecao nebeskome zaštitniku od kužnih bolesti sv. Roku zavjetovavši se ujedno da će njemu u čast podići kapelu u korčulanskoj katedrali. Prestanak epidemije vjernici su pripisivali nebeskome zagovoru sv. Roka, kojemu su se za pomoć obraćali i 1573. godine kada je epidemija ponovno buknuła. Nakon ponovnoga prestanka kuge biskup Kvincije potaknuo je Korčulane da izvrše svoj zavjet i podignu u katedrali oltar u čast sv. Roka. No, potaknuo ih je i na osnivanje bratovštine sv. Roka ističući pri tome da je ovlašten dopuštati osnivanje bratovština i potvrđivati njihove statute. Biskupov poticaj naišao je na plodno tlo pa je Kvincije baš na blagdan sv. Roka, 16. kolovoza 1575. godine u Korčuli utemeljio Bratovštinu sv. Roka, u koju se potom on osobno prvi upisao.³⁸

Kvincije je nedvojbeno snažno utjecao na sastavljanje prvoga statuta bratovštine, koji, nažalost, nije sačuvan, ali i na unutarnje uređenje bratovštine. To se vidi iz činjenice da je poglavar bratovštine u početku bio nazivan priorom, baš kao i poglavar formalnih samostana u dominikanskome redu, premda je u to doba u Dalmaciji i drugdje u Europi bilo uobičajeno poglavara bratovštine nazivati gaštaldom.³⁹ Očito je biskup iz dominikanskoga reda na bratovštinu prenio neke terminološke karakteristike redovničke zajednice kojoj je nekoć pripadao.

Pisani izvori koji se čuvaju u Opatskome arhivu u Korčuli svjedoče o Kvincijevoj zauzetosti oko čuvanja dragocjenosti korčulanske prvostolnice. Isprava iz 1575.

³⁴ Matijaca, *Povijest bratovštine Sv. Roka*, 12.

³⁵ Matijaca, *Povijest bratovštine Sv. Roka*, 12.

³⁶ Matijaca, *Povijest bratovštine Sv. Roka*, 160.

³⁷ Matijaca, *Povijest bratovštine Sv. Roka*, 12.

³⁸ Matijaca, *Povijest bratovštine Sv. Roka*, 19-21.

³⁹ Matijaca, *Povijest bratovštine Sv. Roka*, 36.

godine govori o pohrani tih dragocjenosti u sakristiji korčulanske katedrale gdje nisu bile sigurne jer nije bilo prikladne škrinje u kojoj bi se mogle čuvati, zato je biskup Kvincije 25. studenoga 1578. naredio da se načini ormar s dva ključa u kojemu će se te dragocjenosti ubuduće moći čuvati.⁴⁰

Kvincije se u svojoj biskupiji uvelike trudio oko provođenja odluka Tridentskoga sabora uključujući i odredbe o odgoju i obrazovanju klera. Stoga je jednoga kanonika imenovao velikim penitencijarom i zadužio ga da, u nedostatku sjemeništa, klericima drži predavanja iz teologije. Nažalost, u tome nije uvijek nailazio na razumijevanje svojih suradnika.⁴¹

Zbog siromaštva koje je vladalo u njegovoj i susjednoj Stonskoj biskupiji, Kvincije je došao na ideju da bi te dvije biskupije ponovno trebalo ujediniti. Naglašavajući da je korčulanska biskupska stolica u doba izdavanja papinskoga dekreta o odvajanju Stonske biskupije od Korčulanske bila ispražnjena, Kvincije je isticao da zbog toga nije bilo nekoga tko bi se kao predstavnik nadležne crkvene vlasti svojim autoritetom usprotivio zahtjevima dubrovačke diplomacije. Stoga je 1577. godine pisanim putem Svetoj Stolici iznio razloge za spajanje Stonske i Korčulanske biskupije. Pritom je posebno istaknuo neobičan politički pritisak koji je na Svetu Stolicu izvršila dubrovačka diplomacija, dok puk i kler na Stonskome ratu nisu bili upoznati sa zbivanjima koja su se prvenstveno njih ticala. U nastavku pisane predstavke Svetoj Stolici Kvincije iznosi teško materijalno stanje obiju biskupija koje trpe oskudicu jer nijedna ne može ostvariti godišnji prihod od dvije stotine dukata. Također je isticao blizinu Stona i Korčule te njihovu dugogodišnju povezanost, ali i činjenicu da Ston graniči s turskim područjem odakle nevjernici često provaljuju tjerajući narodu strah u kosti. Puk se stoga iseljava, a polja koja zbog toga ostaju neobrađena dodatno utječu na smanjenje prihoda. U prilog svome prijedlogu za spajanje biskupija Kvincije navodi i činjenicu da je Ston odviše malen grad, koji nema više od stotinu siromašnih obitelji, a katedralna crkva više je nalik na župnu, što je i bila prije razdvajanja biskupija, a u njoj nema ni kaptola i kanoničkih dostojanstvenika. Takvo stanje ne priliči jednoj katoličkoj biskupiji pa Kvincije, uzevši u obzir te i ostale činjenice koje je naveo, smatra da bi najbolje bilo ponovno sjediniti Stonsku i Korčulansku biskupiju.⁴²

U svome pokušaju ponovnoga sjedinjenja dviju biskupija, koje je posebno aktualizirao nakon smrti stonskoga biskupa fra Bonifacija Drkolice,⁴³ Kvincije je računao na pomoć i podršku svoga starog prijatelja i bivšega generala dominikanskoga reda kardinala Giustinianija, koji je bio jako blizak s papom Grgurom XIII. No, kardinal mu je javio da su Dubrovčani u Papinim očima jako zaslužni za

⁴⁰ Alena Fazinić, *Korčulanska spomenička i kulturna baština*, Korčula: Matica hrvatska, 2009., 129-130.

⁴¹ Krasić, *Generalno učilište*, 619.

⁴² Farlati i Coleti, *Illyricum sacrum*, 396-397.

⁴³ Crijević, *Bibliotheca Ragusina*, 27-28.

očuvanje vjere kako u Dubrovniku, tako i na ostatku Balkana pa stoga Papa neće učiniti ništa što se ne bi svidjelo Dubrovčanima. Zato Giustiniani savjetuje Kvinciju neka - jer nema nade u uspjeh - odustane od inicijative za spajanje Stonske i Korčulanske biskupije, što je on i učinio.⁴⁴

O Kvincijevoj prisutnosti u crkvenome životu u Dalmaciji, ali ujedno i o njegovoj uvažnosti u kleričkim krugovima, svjedoči činjenica da je 8. siječnja 1581. posvetio oltar sv. Ivana Evanđelista u trogirskoj katedrali.⁴⁵

Za vrijeme njegova upravljanja Korčulanskom biskupijom Sveta je Stolica 1579. godine u Dalmaciju poslala (kao apostolskoga vizitatora) veronskoga nadbiskupa Augustina Valiera, kako bi u duhu Tridentskoga sabora provjerio u kakvome se stanju nalazi Crkva na tome području i kako bi posvuda uspostavio i učvrstio pravovjerje i crkvenu disciplinu. Valier je u Korčulu stigao 17. veljače 1579. iz Hvara. Na rivi ga je dočekalo mnoštvo naroda i klera na čelu s biskupom Kvincijem nakon čega je vizitator pod baldahinom otpraćen u katedralu. U izvješću o obavljenoj vizitaciji Valier za Kvincija kaže da je Splićanin i da je prije imenovanja za biskupa pripadao dominikanskome redu. Tridesetosmogodišnjega prelata Valier opisuje kao oštroumnog, nadarenog i rječitog čovjeka koji govori mnogo jezika. No, zamjera mu oštar nastup prema vjernicima zbog čega je navukao na sebe mržnju i negodovanje dijela vjernika, ali i gradskoga kneza Baldasara Delfina, prema kojemu je također oštro nastupao. Valier je svjestan da je Kvincije zauzeo oštar stav jer nije bio zadovoljan činjenicom da upravu crkvenih dobara godinama vode laici zbog čega on mora urgirati da se ostvare crkveni prihodi, ali vizitatoru bi ipak bilo draže kada bi biskup zauzeo umjereniji stav te tako smanjio napetosti ujedno promičući mir i slogu.

Valier donosi podatke i o biskupovom kućanstvu. Kaže da zajedno s Kvincijem žive jedan svećenik i jedan sluga laik, koji ima šezdeset godina. Biskupova rezidencija nalazi se u Korčuli i on u njoj redovito boravi. Za vrijeme zajedničkih obroka u biskupskom se domu čita nabožno štivo, a navečer se svi članovi doma okupljaju na zajedničku molitvu. Biskupski su prihodi u to doba iznosili oko četrina stotine zlatnih dukata, a dobivali su se od jedne petnaestine uroda žita, vina i stoke te s neznatnih posjeda blizu crkve sv. Vida u Žrnovu. Vizitator je potaknuo Kvincija da sastavi inventar svih pokretnih i nepokretnih dobara katedrale i ostalih crkava u biskupiji te da popiše sva prava crkvenih osoba i da to pohrani u svome arhivu. Također je naredio da se u gradu Korčuli i u župama ove biskupije počnu voditi matične knjige. Što se tiče Kvincijeve pastoralne zauzetosti,

⁴⁴ Farlati i Coleti, *Illyricum sacrum*, 397.

⁴⁵ Cvito Fisković, *Opis trogirске katedrale iz XVIII. stoljeća*, Split: Bihać – Hrvatsko društvo za istraživanje domaće povijesti u Splitu, 1940., 48. Fisković u svome djelu donosi opis trogirске katedrale iz pera Splićanina Didaka Manole, koji je biskupovao u Trogiru od 1755. do 1766. godine. Njegov opis datira iz 1756. godine, a u njemu je netočno navedeno da je dotični oltar posvetio „Antonio Quintio Spalatensi episcopo Curzolensis.” (Ondje, 48.) Naime, Kvincijevo ime nije bilo Antun nego Augustin.

Valier kaže da biskup propovijeda uvijek u svečane dane, a u korizmi se pobrine za izvanrednoga propovjednika. Prije četiri godine održao je biskupijsku sinodu, a svoju dijecezu svake godine u cijelosti pohodi (osim prošle godine kada je bio u Rimu). U biskupiji nema sjemeništa ni ženskih redovničkih zajednica, ali postoje dva muška samostana. Osim katedralne biskupija je obuhvaćala svega četiri župe: Blato, Smokvica s Čarom, Žrnovo s Pupnatom i Lumbarda. Župe su imale pravo birati svoga župnika, kojega su potom predstavljale biskupu, a on ga je trebao potvrditi u službi. Na biskupa je spadalo dodjeljivanje službe ispovjednika i potvrđivanje orguljaša koji će poučavati klerike u glazbi te objavljivanje popisa zabranjenih knjiga, što je on sve redovito i činio. U prvim godinama biskupovanja uživao je podršku i posluš svojih osam kanonika, ali mu se kasnije posebno suprotstavio don Nikola Draginić. Vizitator je, privolom obaju strana, uspio riješiti neke nesuglasice između biskupa i Kaptola. Iz svega se daje zaključiti da je biskupu ipak najviše problema predstavljalo uplitanje svjetovnih vlasti u crkvene stvari, a posebno činjenica da se Mletačka Republika uvijek miješala u crkvena pitanja.⁴⁶

Godine 1581. Kvincije je kao izaslanik pape Grgura XIII. putovao u Dubrovnik kako bi ispitao okolnosti i razloge zbog kojih je dubrovačka vlada protjerala nadbiskupa Matteuccija. Kvincije, koji i inače, kako smo to vidjeli na primjeru odvajanja Stonske biskupije od Korčulanske, nije bio zadovoljan miješanjem dubrovačke vlade u crkvena pitanja, optužio ju je ne samo za to, nego i za nasilje protiv nadbiskupa Matteuccija te ju pozvao da se u Rimu opravda pred papom ako ne želi trpjeti teške posljedice koje će uslijediti. Svjesni svoje krivice, kao i činjenice da Kvincijevo upozorenje nije isprazna prijetnja, Dubrovčani su poslali u Rim Frana Gundulića, sposobnoga i uglednoga diplomata te dobrog poznavatelja crkvenoga prava i discipline, sa zadatkom da se ispriča papi i izglati spor.⁴⁷

Za Kvincijeva biskupovanja u Korčuli generalni vikar i arhiđakon kanonik Nikola Pausa izgradio je - zajedno sa svojim rođakom Jakovom Giretićem - godine 1582. crkvicu Anuncijata i obdario ju beneficijem jedne kuće i više zemalja.⁴⁸ Desetak godina kasnije, godine 1593. biskup Kvincije je - vjerojatno zbog brojnosti stanovnika u Blatu, ali i zbog nekih drugih razloga⁴⁹ - razdjelio to mjesto u dvije

⁴⁶ Podatke o Valierovoj vizitaciji donosimo prema: Baničević, *Korčulanska biskupija*, 126-129. Nakon što je obavio vizitaciju svih dalmatinskih (nad)biskupija, Valier je u Zadru sazvao i održao pokrajinski sabor na kojemu je trebao sudjelovati i Kvincije, ali ipak nije jer je bio zapriječen opravdanim razlozima. (Usp. Farlati i Coleti, *Illyricum sacrum*, 396.)

⁴⁷ Crijević, *Bibliotheca Ragusina*, 30-67. – Jorjo Tadić, *Dubrovački portreti I.*, Beograd: Štamparsko izdav. preduzeće Zadružna knjiga, 1948., 264-265. O sukobu nadbiskupa Matteuccija s dubrovačkom vladom pisao je i Kosta Vojnović osvrćući se na ishod sukoba i prenoseći i neke izvore. (Usp. Kosto Vojnović, „Crkva i država u dubrovačkoj republici, drugi dio”, *Rad Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti*, knjiga CXXI, Zagreb, 1895., 12-15, 47-54.)

⁴⁸ Baničević, *Korčulanska biskupija*, 129.

⁴⁹ Baničević se opravdano pita koliko su na tu biskupovu odluku utjecali neki drugi čimbenici poput župnikove rodne kuće (jer su župnici uglavnom bili rođeni u Blatu), pitanje plemićkoga ili pučkoga podrijetla župnika i ravnoteža unutar svećeničkoga zbora u Blatu. (Baničević, *Korčulanska biskupija*, 130)

župe.⁵⁰ Između 1593. i 1595. godine Kvincije je korčulanskim kanonicima dao *Kaptolski statut* pokazavši time svoju zauzetost i umješnost u crkvenome pravu u onodobnome smislu riječi.⁵¹

Kvincije je prvi korčulanski biskup koji je Svetoj Stolici redovito dostavljao izvješća o stanju svoje biskupije nakon obavljenih kanonskih vizitacija. Prvo takvo sačuvano izvješće seže u godinu 1594., a biskup ga je osobno odnio u Rim.⁵² Na početku izvješća kaže da se katedralna crkva nalazi u Korčuli, a njezin je patron sv. Marko evanđelist. Za bogoslužne čine u katedrali brine se osam kanonika. Prihodi od kojih se uzdržavaju katedrala, biskup, biskupski dom i kanonici maleni su i nedostatni. Dijelom koji odlazi na uzdržavanje katedrale upravlja plemić kojega imenuje Gradsko vijeće. Kvincije nije zadovoljan time jer dotični plemić loše upravlja приходima i ne vodi brigu o katedrali. Zbog protivljenja plemića u Gradskom vijeću biskup ne može stati tome na kraj pa se zato žali papi zbog mijesanja svjetovne vlasti u crkvene stvari, koje idu do te mjere da biskup ne može od crkvenih novaca čak ni za samu katedralu kupiti nešto ako prethodno nije dobio suglasnost civilnih vlasti. Budući da nije imao drugoga izlaza, biskup je neke službenike u katedrali (poput orguljaša) morao plaćati iz vlastita džepa. Žali se i zbog toga što se na otoku ne mogu javno goniti ni kazniti oni koji su teško zastranili na moralnome polju.

U svome izvješću Kvincije donosi i podatke o brojnosti svih župa u njegovoj biskupiji: u Blatu se pričešćivalo oko osamsto vjernika, u Smokvici i Čari oko pedeset, u Žrnovu i Pupnatu oko tristo, a u Lumbardi oko sedamdeset. Zanimljivo je da za sâm grad Korčulu biskup ne iznosi brojčane podatke. Što se tiče klera, u biskupiji se nalazi osam kanonika i još deset dijecezanskih svećenika te dva subđakona i šest klerika koji još nisu primili više redove. Od čitavoga klera biskup se poimence tuži samo na kanonika Nikolu Draginića, za kojega kaže da se ponaša „skandalozno i raskalašeno” unoseći tako nemir među dijecezanski kler. Budući da - zbog uplitanja svjetovnih vlasti u sve pa i u disciplinske pore crkvenoga života - nije u mogućnosti kazniti dotičnoga kanonika i izići na kraj s njime, Kvincije se obraća papi za pomoć.

Svi problemi koje Kvincije spominje 1594. godine prisutni su i u njegovome izvješću Svetoj Stolici iz 1596. godine.⁵³ Ponovno se žali na slabe prihode, ali i na laika koji, uz blagoslov Gradskoga vijeća, loše upravlja crkvenim dobrima. Navodi da se u šest sela na otoku nalazi ukupno oko sedam tisuća vjernika. Na području biskupije nalaze se po jedan franjevački i jedan dominikanski muški samostan, dok ženskih redovničkih zajednica nema. U gradu Korčuli postoje tri bratovštine: Sv.

⁵⁰ Baničević, *Korčulanska biskupija*, 130.

⁵¹ Baničević, *Korčulanska biskupija*, 130.

⁵² Izvješće je objavio Baničević u svom djelu *Korčulanska biskupija*, 326-328.

⁵³ Izvješće je objavio Baničević u svom djelu *Korčulanska biskupija*, 328-329.

Tijela Kristova, Svih Svetih i Svetoga Roka, a uzdržavaju se od dobrovoljnih priloga vjernika. Kvincije se ponovno žali papi na uplitanje svjetovnih vlasti u crkvene stvari i to do te mjere da mu stvaraju poteškoće u „vršenju crkvene jurisdikcije i slobode”. Osim toga, u biskupiji se ne mogu primijeniti „dekreti Svete Apostolske Stolice, posebno bula *Cane Dei* (Pas Božji, nap. p.)” i ne mogu se, bez dopuštenja civilnih vlasti, ispitati vjernici pred crkvenim sudom niti kazniti oni koji su zastranili na moralnome polju. Kvincije zaključuje kritikom kako se civilne vlasti Mletačke Republike proglašavaju mjerodavnim sucima za crkvene osobe i dobra, ignoriraju apostolske konstitucije u pitanjima biskupske menze i nadarbina te idu tako daleko da se ne ustručavaju utamničiti, izvesti pred sud, osuditi i kazniti crkvene ljude, prijetiti im i istjerivati ih iz crkava i iz biskupije uključujući i samoga biskupa kada im se dotični protive vršeći savjesno i ispravno svoju službu.

Kvincijeva protuturska djelatnost

Papa Grgur XIII. imenovao je 10. veljače 1580. stonskoga biskupa Bonifacija Drkolicu⁵⁴ vizitatorom kršćana koji su živjeli pod turskom vlašću u Dalmaciji, Slavoniji, Hrvatskoj, Ugarskoj, Bosni, Srbiji, Vlaškoj, Moldaviji, Bugarskoj, Makedoniji i Albaniji. Započetu vizitaciju biskup Drkolica nije dovršio zbog smrti koja ga je zatekla početkom 1582. godine, stoga je Papa nastavak vizitacije povjerio korčulanskome biskupu Augustinu Kvinciju. U instrukciji datiranoj 29. lipnja te godine piše da mu Sveta Stolica šalje tisuću hrvatskih katekizama tiskanih latinicom i dvjesto uputa za ispovjednike, također tiskanih latinicom na hrvatskome jeziku. Obećano mu je i da će naknadno dobiti veći broj drugih knjiga tiskanih srpskim slovima. Na odabir Kvincija za vizitatora kršćana u turskim krajevima sigurno je poticajno djelovala činjenica da je, kao nekadašnji turski sužanj, dobro poznao mentalitet istočnih osvajača, njihov jezik i kulturu, ali i nevolje kršćana koji se nalaze na prostorima pod njihovom vlašću. Kvincije je obavio povjereni mu zadatak „na veliku utjehu kršćana koji su ga svuda dočekivali s velikim veseljem”⁵⁵ i potom se uputio u Rim kako bi o svemu osobno izvijestio Svetu Stolicu. Zadovoljan poslom koji je korčulanski biskup obavio i podnesenim izvješćem, papa Grgur XIII. odlučio ga je imenovati internuncijem na španjolskome dvoru. No, ne želeći napuštati svoju biskupiju, Kvincije se zahvalio na toj službi i vratio u Korčulu.⁵⁶

⁵⁴ Više bio-bibliografskih podataka o Bonifaciju Drkolicu vidi kod: Cecilijan Stanislav Brlek, „Drkolica, Bonifacije” u: Hrvatski biografski leksikon (dalje HBL), III., Zagreb: Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 1993., 61.-614. – Pijo Pejić, „Drkolica, Bonifacije”: u: *Hrvatski franjevački biografski leksikon*, Zagreb: Leksikografski zavod Miroslav Krleža i Vijeće franjevačkih zajednica Hrvatske i Bosne i Hercegovine, 2010., 147-148.

⁵⁵ Krasić, *Generalno učilište*, 620.

⁵⁶ Farlati i Coleti, *Illyricum sacrum*, 397; Fermendžin, *Acta Bosnae*, 336; Molnár, *Le Saint-Siège, Raguse et les missions catholiques*, 117, 137; Miroslav Vanino, „Isusovci u Beogradu u XVII. i XVIII. stoljeću”, *Vrela i prinosi*, 4 (1934): 3; Ivan Vitezić, *La prima visita apostolica postridentina in Dalmazia (nell' anno 1579)*, Roma: Pontificia Universiata Gregeoriana, 1957., 7.

Za spomenute apostolske vizitacije biskup Kvincije ponovno se mogao izbliza osvjedočiti o nevoljama kršćana koji žive na prostorima pod turskom vlašću, ali se također osvjedočio da je kršćanski puk u nekim krajevima, posebno u Albaniji, spreman na ustanak protiv Turaka ako bi im se u tome pomoglo izvana. To je potaknulo korčulanskoga biskupa da stupi u kontakt sa Španjolcima i predstavnicima nekih drugih kršćanskih država, a 1595. godine otputovao je u Veneciju kako bi preko papinskoga nuncija monsinjora Ljudevita Taverne sa svime upoznao Svetu Stolicu, koja se zainteresirala za tu ideju. U Veneciju je zbog toga posla otputovao i albanski predstavnik Toma Pelesa iz Budve. On je početkom siječnja 1595. papinskome nunciju u Veneciji predao pisanu predstavku o planiranju ustanka protiv Turaka zatraživši da papa podupre akciju. Nuncij je predstavku poslao papi obavijestivši o svemu državnoga tajnika Svete Stolice kardinala Cintija Aldobrandinija. Već 25. veljače nuncij Taverna iz Venecije javlja kardinalu Aldobrandiniju da će Pelesa poći u Rim (na njegov nagovor) kako bi tamo osobno izložio sve o protuturskim planovima u Albaniji. Pelesa je uistinu 18. ožujka otputovao u Rim gdje je očito dobio veliku papinu naklonost jer mu je Rimski kurija dala petsto dukata za organiziranje ustanka. On je te novce predao biskupu Kvinciju u Dubrovniku.⁵⁷

Nakon susreta s Pelesom Kvincije je u rujnu 1595. otputovao u Budvu pod izgovorom obavljanja informativnoga procesa za postavljanje novoga biskupa. Zapravo je radio na organiziranju protuturskoga ustanka u Albaniji o čemu je, preko svojih dojavljivača, bila obaviještena i Mletačka Republika.⁵⁸ Stoga mletački Senat 21. rujna tajno javlja svome knezu u Kotoru da provjeri čitavu stvar i utvrdi rade li korčulanski biskup i Pelesa na podizanju ustanka u Albaniji. Iz dojave se vidi da je Senat bio dobro obaviješten o Kvincijevom putovanju u Rim, papinoj potpori i novcima koje je on u tu svrhu poslao Kvinciju.⁵⁹ Kotorski knez potvrdio je 12. listopada informacije o Kvincijevoj i Pelesinoj djelatnosti, ali i upozorio Senat da su Albanci, prema njegovim informacijama, uistinu čvrsto odlučili osloboditi se turskoga jarma te da su, radi ostvarenja toga cilja, spremni prikloniti se onome vladaru koji im pomogne osloboditi se Turaka.⁶⁰ Što se pak tiče korčulanskoga biskupa, on je iz Budve obišao neka mjesta u Albaniji i sastao se s osam predstavnika s kojima se dogovarao o najboljem načinu na koji bi trebalo zauzeti Ulcinj i Skadar. Nekom neimenovanom Budvaninu Kvincije i Pelesa dali su petsto dukata da ih razdijeli uglednijim Albancima koji su se već bili pobunili. No, taj je Budvanin o svemu 9. listopada obavijestio mletačkoga kneza u Kotoru. Iz njegovo-

⁵⁷ Horvat, *Monumenta historica*, 23-27. U jednome anonimnom izvješću iz 1595., upućenome Rimskoj kuriji o pokretanju ustanka u Albaniji, stoji da je papa korčulanskome biskupu Kvinciju bio poslao u Dubrovnik veću svotu novca za organiziranje ustanka. (Usp. Isto, 34.)

⁵⁸ Horvat, *Monumenta historica*, 33; Tomić, *Građa za istoriju pokreta na Balkanu protiv Turaka*, 4-5.

⁵⁹ Tomić, *Građa za istoriju pokreta na Balkanu protiv Turaka*, 2-3.

⁶⁰ Tomić, *Građa za istoriju pokreta na Balkanu protiv Turaka*, 3-4.

ga izvješća vidi se kako su tekli Kvincijevi i Pelesini pregovori s Albancima. Za Skadar su se dogovorili da pedesetak Albanaca sa skrivenim oružjem uđe u grad pod izgovorom redovitoga unošenja živežnih namirnica, zatim da se pritaje u gradu, ubiju zapovjednika tvrđave i malobrojne Turke koji nisu pobjegli iz grada zbog kužne bolesti koja je harala te da nakon toga otvore gradska vrata kako bi moglo ući tristo papinskih vojnika koji će biti skriveni u blizini grada. Što se tiče Ulcinja, dogovoreno je da u taj grad, uz pomoć jednoga poturice, uđe nekoliko naoružanih Albanaca koji će, kada padne noć, otvoriti vrata urotnicima. Dok su ti dogovori još trajali, Kvincije je poslao u Rim kapetana Marka Ghinija kako bi kod pape ubrzao dolazak obećanih vojnika.⁶¹

Iz dojave nuncija Taverne kardinalu Aldobrandiniju od 30. rujna 1595. vidi se da pripremanje ustanka nije išlo sasvim prema planu jer je došlo do nekih nesuglasica između Pelese i biskupa Kvincija. Osim toga, biskup Lješa i neki Albanci neoprezno su o planiranome ustanku govorili pred nekim Dubrovčanima, koji su to prenijeli Leonardu Donatu, koji je kao poslanik Mletačke Republike preko Dubrovnika putovao u Carigrad odakle je podatke javio svome bratu Nikoli u Veneciju, a on ih je kao vijećnik službeno iznio u mletačkome Vijeću desetorice. Nuncij Taverna naglašava da je osobito kompromitirana uloga biskupa Kvincija.⁶² Unatoč tome, s pripremama se nastavilo, a ključnu ulogu u svemu trebala je odigrati španjolska mornarica. Pelesa je objasnio španjolskome kralju da se Albanija može osloboditi od Turaka samo ako se na prepad zauzme Skadar, a potom i ostali gradovi i mjesta.⁶³

Kardinal Petar Aldobrandini pisao je 6. listopada 1595. biskupu Kvinciju u Korčulu neka se za ustanak izabere pogodno vrijeme.⁶⁴ Nažalost, ustanak je - ponajviše krivnjom nekoga Bertučića - propao.⁶⁵ Pišući o tome 13. listopada 1595. korčulanskome biskupu Kvinciju, kardinal Petar Aldobrandini obavještava ga da je Sveta Stolica, unatoč svemu, spremna pomoći albanski ustanak, ali želi da se u svemu postupa mudro i oprezno.⁶⁶ No, već sutradan, 14. listopada Senat Mletačke Republike naredio je zapovjedniku svojih lađa da uhiti Kvincija zajedno s Pelesom i Ghinijem te da ih dovede u Veneciju. Istoga dana Senat je o tome obavijestio i kotorskoga kneza naredivši mu da u svemu pomogne zapovjedniku lađa.⁶⁷ Odluku o hapšenju korčulanskoga biskupa Senat nije opozvao nego ju je 2. prosinca

⁶¹ Tomić, *Građa za istoriju pokreta na Balkanu protiv Turaka*, 5-9.

⁶² Horvat, *Monumenta historica*, 27.

⁶³ Horvat, *Monumenta historica*, 27-31.

⁶⁴ Horvat, *Monumenta historica*, 31.

⁶⁵ Horvat, *Monumenta historica*, 31-32.

⁶⁶ Horvat, *Monumenta historica*, 32.

⁶⁷ Tomić, *Građa za istoriju pokreta na Balkanu protiv Turaka*, 9-11. Koliko je mletački Senat o svemu bio detaljno obaviješten, vidi se iz dojava od 21. rujna te 9. i 12. listopada 1595. (Usp. Lamansky, *Secrets d'état de Venise*, 494-498.)

1595. odgodio i istoga dana naredio korčulanskome knezu da kaže Kvinciju neka se sâm uputi u Veneciju.⁶⁸

O mletačkim namjerama protiv Kvincija bila je obaviještena i Sveta Stolica, koja je očito prosvjedovala protiv takvoga mletačkog postupanja prema korčulanskome biskupu, na što joj je mletački veleposlanik odgovorio kako bi njegova Republika bila prva koja bi pomogla oslobađanje albanskih kršćana od turskoga jarma, ali budući da je to za sada nemoguće, djelatnost korčulanskoga biskupa predstavlja veliku opasnost ne samo za Mletačku Republiku nego i za ostali kršćanski svijet.⁶⁹

Srž mletačke netrpeljivosti prema Kvinciju nedvojbeno leži u biskupovoj protuturskoj djelatnosti, koja se nije ograničila samo na Albaniju. Naime, gotovo paralelno s pokušajem dizanja ustanka u Albaniji ponovno se radilo na osvajanju Klisa kao jednoga od glavnih strateških položaja za napredovanje prema turskoj Bosni. U tu svrhu papa Klement VIII. odlučio je okupiti zapadne kršćanske vladare i narode. Pridružili su mu se španjolski kralj i austrijski car Rudolf II., a splitski svećenik Aleksandar Komulović⁷⁰ po Papinom je nalogu na samome Balkanu radio na dizanju kršćana protiv Turaka. Slično je i Kvincije, kao pouzdanik cara Rudolfa II., obilazio kršćane u Bosni priključivši se tako pripremanju eventualnoga šireg ustanka protiv Turaka.⁷¹ Papa je u protuturski savez želio pridobiti i Mletačku Republiku, zbog čega je i odredio da se Klis zauzme u njegovo ime, a on će ga ponuditi Mlečanima kako bi ih takvim plijenom odvrgnuo od Turaka.⁷²

Nakon turskoga poraza pod Siskom i pogibije kliškoga sandžaka Sultanzade Mustafa-paše sultan je 13. kolovoza 1593. caru Rudolfu II. navijestio novi rat koji će potrajati trinaest godina (1593. – 1606.). No, ni papa Klement VIII. nije stajao prekrizanih ruku nego se još snažnije dao na rad oko oslobađanja kršćana od Turaka te je u tu svrhu za saveznike pridobio Erdelj, Vlašku, Moldaviju, Poljsku i Rusiju, kojima je u Papino ime putovao Aleksandar Komulović kako bi ih potaknuo na stupanje u protuturski savez. Najvećega saveznika Papa je pronašao u osobi španjolskoga kralja, koji je napuljskome potkralju naredio da Papi u svemu bude pri ruci ako mu zatreba pomoć, što je Mlečanima poslužilo kao izgovor za odbijanje pristupanja Papinome protuturskom savezu, kojemu se kao svojevrsni duhovni vođa na čelo stavio talijanski dominikanac fra Ciprijan Guidi, inače ljuti protivnik Mletačke Republike. On se negdje u prvoj polovici 1595. godine, između ostaloga, sastao i s korčulanskim biskupom Kvincijem, koji je u to doba već radio na spominjanome protuturskom ustanku u Albaniji. U drugoj polovici te godine Kvincije se sastao i s Hvaraninom Franjom Antunom Bartučevićem,

⁶⁸ Tomić, *Građa za istoriju pokreta na Balkanu protiv Turaka*, 15-16.

⁶⁹ Tomić, *Građa za istoriju pokreta na Balkanu protiv Turaka*, 25.

⁷⁰ Više bio-bibliografskih podataka o njemu vidi kod: Marko Kovačević, „Komulović, Aleksandar”, u HBL VII., Zagreb: Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2009., 562-563.

⁷¹ Jelić, *Uskoci i urote o preotmi Klisa*, 341-342.

⁷² Perojević, *Klis u turskoj vlasti*, 42-46.

malteškim vitezom i mletačkim prognanikom⁷³ te zajedno s njime razgovarao s predstavnicima albanskoga pokreta, što se nikako nije svidjelo Mlečanima jer su u svemu tome vidjeli samo mogućnost širenja španjolskoga utjecaja i vlasti na Balkanu, što bi ugrozilo njihove pretenzije na istočnu jadransku obalu. Stoga su vrebali Kvincija i još više Bartučevića smatrajući ga austrijskim ili španjolskim agentom koji radi na tome da Klis dobiju papa ili španjolski kralj, ali nikako Mlečani. Da su, bar donekle, bili u pravu, dokazuje i činjenica da je Bartučevićem zalaganjem donesena odluka da se Klis zauzme u kraljevo, a ne u papino ime, što je otklanjalo mogućnost da dođe u mletačke ruke.⁷⁴

Klis je uistinu u noći sa 6. na 7. travnja 1596. osvojen akcijom uskoka i nekolicine pristaša pod vodstvom splitskoga plemića Ivana Albertija.⁷⁵ Vijest o tome uspjehu munjevitom se brzinom proširila splitskim područjem i Dalmacijom te pružila novu nadu i polet za daljnji napredak u oslobađanju kršćana od turskoga jarma. Na masovni ustanak protiv Turaka pozivali su i svećenici s oltara uključujući i biskupa Kvincija.⁷⁶

Nažalost, bez podrške izvana, koja nije mogla doći jer su Mlečani to priječili, Klis je bio osuđen na ponovno padanje u turske ruke, što se vrlo brzo i dogodilo. Nakon toga mletačka je vlada zauzela oštar stav prema biskupima, svećenicima i redovnicima koji su poticali narod na ustanak i bili mu duhovni vođe. Kako je Kvincije bio među istaknutijim kleričkim predstavnicima protuturskoga ustanka, Mlečani su bili posebno kivni na njega, tim više što je i ranije radio na dizanju ustanka u Albaniji. Premda je, kako smo vidjeli, početkom svibnja 1596. bilo određeno da Kvincije mora doći u Veneciju, Senat Mletačke Republike naredio je 30. svibnja 1596. kapetanu stražarskih brodova na Kandiji neka ode u Korčulu i poruči biskupu da napusti mletački teritorij ili da ga uhapsi i dovede u Veneciju gdje će biti izveden pred sud. Dva mjeseca kasnije, 20. srpnja Senat je naredio korčulanskome knezu neka kaže Kvinciju da u roku od tri dana mora napustiti Korčulu, a ako se nalazi na Pelješcu, gdje je očito ranije boravio, neka mu poruči da se ne smije vratiti u Korčulu, ali ni u druge dalmatinske i albanske krajeve koji su pod mletačkom vlašću.⁷⁷

O Kvincijevom položaju bila je obaviještena i Sveta Stolica. Početkom svibnja 1596. u Veneciji je kod papinskoga nuncija boravio Albanac Marko Samuel, koji je nunciju prenio vijest da su Mlečani izdali nalog da se biskup Kvincije doprati u Veneciju. Nuncij je o tome 11. svibnja obavijestio državnoga tajnika Svete Stolice

⁷³ Više bio-bibliografskih podataka o njemu vidi u: „Bartučević, Franjo Antun”, u HBL I., Zagreb: Jugoslavenski leksikografski zavod, 1983., 490-491.

⁷⁴ Perojević, *Klis u turskoj vlasti*, 46-50.

⁷⁵ Perojević, *Klis u turskoj vlasti*, 53-56. Više bio-bibliografskih podataka o I. Albertiju vidi u: „Alberti, Ivan”, u HBL I, 60.

⁷⁶ Perojević, *Klis u turskoj vlasti*, 57.

⁷⁷ Perojević, *Klis u turskoj vlasti*, 78-79.

kardinala Cintija Aldobrandinija, kojemu, između ostaloga, piše: „Iz pouzdanih izvora sam saznao da su ova gospoda [Mlečani, nap. a.] hotimice pisala generalu Dalmacije neka prenese korčulanskom biskupu kako je volja Senata da on brzo dođe u Veneciju i da, ako to odbije učiniti, bude prisiljen poslušati, a ako ustraje u odbijanju, neka ga na bilo koji način privede na jednoj praznoj galiji i neka prema njemu lijepo postupa, ali neka ga čuva da ne pobjegne.”⁷⁸ U nastavku pisma nuncij otkriva da su Mlečani izdali to naređenje kako bi dobili zadovoljštinu zbog toga što je Kvincije više puta radio na organiziranju ustanka jer je predstavnicima stranih vladara pisao „sramotna pisma protiv Republike” i, konačno, jer su Mlečani presreli jedno njegovo pismo španjolskome veleposlaniku u kojemu piše da će pokušati potkupiti neke službenike na mletačkim galijama jer su svi plašljivi, ali također i korumpirani te ih se lako može potkupiti. Zbog svega toga, kako prenosi papinski nuncij u Veneciji, Mlečani su bili odlučili ugušiti Kvincija, a odustali su od toga, navodno, samo iz poštovanja prema papi.⁷⁹

Posljednje godine života

Prema dojavama mletačkoga općeg providura za Dalmaciju i Albaniju Benedikta Mora od 7. kolovoza 1596. i papinskoga nuncija u Veneciji monsinjora Grazianija od 3. kolovoza te godine Kvincije je iz Korčule otišao u Dubrovniku odakle se sklonio na neki otočić u vlasništvu Dubrovačke Republike i odande upravljao svojom biskupijom nastavivši ujedno sanjati o oslobađanju kršćana od turskoga jarma unatoč mletačkoj prijatnji smrću ako ne odustane od tih ideja.⁸⁰ Dokazuje to izvješće mletačkoga veleposlanika u Rimu Ivana Dolfina, koji 18. listopada 1597. javlja svojoj vladi da Kvincije „ne prestaje skupa sa svećenikom Šimunom Urmanićem iz Splita nagovarati papu preko spomenica, a kardinal S. Giorgio živom riječju” da ne napušta ideju o oslobađanju Klisa i kršćana na istočnoj jadranskoj obali.⁸¹ Tako je biskup Augustin Kvincije postao glavni mletački neprijatelj premda im je, kako smo vidjeli, nekoć služio kao savjetnik i ispovjednik Giacomma Foscarinija, vrhovnoga zapovjednika njihove mornarice u ratu protiv Turska. Kao da se povijest ironično poigrala njime pa je od nekadašnjega uvaženog mletačkog savjetnika u protuturskim stvarima sada - zbog protuturske djelatnosti - postao zakleti neprijatelj te iste Mletačke Republike!

S dubrovačkoga područja Kvincije je održavao veze s klerom u svojoj biskupiji te nastojao upravljati njome preko svoga generalnoga vikara don Anđela Gabrielisa. Godine 1600. posljednji je put kao korčulanski biskup sastavio i Svetoj Stolici

⁷⁸ Horvat, *Monumenta historica*, 37.

⁷⁹ Horvat, *Monumenta historica*, 37.

⁸⁰ Usp.: Horvat, *Monumenta historica*, 39; Perojević, *Klis u turskoj vlasti*, 79; Tomić, *Građa za istoriju pokreta na Balkanu protiv Turske*, 197.

⁸¹ Tomić, *Građa za istoriju pokreta na Balkanu protiv Turske*, 297.

osobno dostavio izvješće o svojoj dijecezi, u kojemu se ponovno žali na neposlušnoga i skandaloznoga kanonika Nikolu Draginića, ali i na svjetovne vlasti koje se neprestano upliću u crkvena pitanja.⁸² Njegove optužbe na miješanje mletačkih vlasti u crkvena pitanja ovoga su puta bile osnažene činjenicom da mu Mlečani nisu dopuštali povratak u Korčulu.

Tri godine nakon Kvincijeva posljednjeg izvještaja Svetoj Stolicu o stanju u njegovoj biskupiji i nakon sedmogodišnje biskupove prisilne odsutnosti s Korčule na otok je 22. siječnja 1603. stigao apostolski vizitator Mihovil Priuli, biskup talijanskoga grada Vicenze kako bi provjerio jesu li izvršene odredbe prethodnoga vizitatora Augustina Valiera i kako se provode odredbe Tridentskoga sabora. Budući da je biskup bio odsutan, vizitator je od njegova vikara don Anđela Gabrielisa nastojao saznati što više podataka o Kvinciju. Prema Gabrielisovom svjedočanstvu korčulanski je biskup u svemu dobar, mudar, razborit i primjeren. Ponekad je imao nesuglasica s plemićima zbog jurisdikcije i crkvene slobode, to jest zbog njihova uplitanja u crkvene stvari, ali, kako kaže Gabrielis, Kvincije se kasnije ipak prilagodio pa je, napuštajući prije sedam godina biskupiju, otišao s velikim unutrašnjim mirom i ni na koga se nije tužio. Odmah potom Gabrielis kaže da mu je Kvincije pisao kako će uskoro neki biskup iz Dalmacije doći obaviti kanonsku vizitaciju jer je njemu osobno to nemoguće. Zanimljivo je da vizitator Priuli ne spominje razloge zbog kojih je Kvincije već sedam godina odsutan iz svoje biskupije, što znači da su mu oni vjerojatno bili dobro poznati pa je smatrao da je razboritije ne stavljati ih na papir nego o njima eventualno usmeno izvijestiti Svetu Stolicu. Ipak se iz njegova izvješća vidi da je, unatoč biskupovoj prisilnoj odsutnosti, svuda po biskupiji osjetio Kvincijevu zauzetost, požrtvornost i budnost. Biskupiju je našao u boljem stanju nego li vizitator Valier 1579. godine, čije je odredbe potvrdio te pohvalio vjeru biskupa, klera i puka. Nije pronašao neki problem koji bi zaslužio poseban osvrt ili opomenu.⁸³ Sve to svjedoči o Kvincijevomu kvalitetnom upravljanju Korčulanskom biskupijom, koju očito nije zapustio zbog zauzetošću protuturskom aktivnosti, ali ni nakon mletačkoga izгона s otoka otkada je preko svoga generalnog vikara Gabrielisa nastavio posredno upravljati dijecezom.

Najkasnije 1603. godine Kvincije je otputovao u Rim gdje je od 6. travnja do 7. rujna te godine obavljao službu predsjednika Bratovštine sv. Jeronima, s kojom je i ranije održavao dobre veze za svojih putovanja u Rim. Dokazuje nam to činjenica da je još 23. siječnja 1589. sudjelovao na izvanrednoj sjednici bratovštine, a potom je iste godine na njegov prijedlog za predsjednika bratovštine bio izabran kardinal Giulio Antonio Santori.⁸⁴

⁸² Baničević, *Korčulanska biskupija*, 131-132.

⁸³ Baničević, *Korčulanska biskupija*, 134-136.

⁸⁴ Burić, *Iz prošlosti hrvatske kolonije u Rimu*, 74, 78; Jelić, *L' Istituto Croato a Roma*, 140-141.

Boraveći od 1603. godine u Rimu, Kvincije je, kao dobar poznavatelj hrvatskoga jezika, dobio na pregled hrvatsku gramatiku Bartola Kašića. Obavivši taj zadatak, 2. travnja 1604. dao je odobrenje za njezino tiskanje naglasivši da je vidio i pažljivo pregledao „ova gramatička pravila u našem materinskom hrvatskom jeziku, koje je sastavio vlč. otac Bartol Kašić Pažanin” te nije pronašao ništa „što bi se protivilo katoličkom nauku i dobrom ćudoređu”.⁸⁵ Činjenica da Kvincije Kašića naziva ocem znači da ga vjerojatno nije osobno poznao jer mu inače ne bi dao taj naslov s obzirom da Kašić tada još nije bio zaređen za svećenika. Unatoč tome, dr. Vladimir Horvat pretpostavlja da je Kvincije „ipak morao imati neke veze s isusovcima u Rimskom kolegiju ili Rimu”.⁸⁶ No, to ne mora nužno biti tako jer je Kvinciju dotični zadatak vjerojatno bio povjeren kao rodoljubu koji je dobro poznao jezik svoga naroda. Toj tvrdnji u prilog idu i tvrdnje starijih dominikanskih povjesničara koji su smatrali da Kvincije nije samo pregledao Kašićevu gramatiku i izdao odobrenje za njezino tiskanje nego i da je kao dobar jezikoslovac sudjelovao u sastavljanju toga važnog djela.⁸⁷

Pošto je već neko vrijeme boravio u Rimu te bez nade da će se moći vratiti u Korčulu, papa Pavao V. premjestio je Kvincija - nakon 32 godine upravljanja Korčulanskom biskupijom - 17. kolovoza 1605. u biskupiju Massalubrense na Sorentinskom poluotoku u Napuljskome Kraljevstvu.⁸⁸ Don Božo Baničević prenosi natpis koji je Kvincije tom prigodom dao uklesati „ponad praga svoga biskupskog ureda ne bez ironije: *‘Duabus sellis ne sedes’* (‘Ne sjedaj na dvije stolice!’)”⁸⁹ Premda su od pape tražili da Kvincija premjesti iz Korčule, Mlečani su bili nezadovoljni premještajem jer su ga smatrali svojevrsnom nagradom. Stoga su od pape zahtijevali i nekakvu kaznu za Kvincija, što papa nije poduzeo.⁹⁰

Nakon premještaja na novu biskupsku stolicu, Kvincije se ipak, po svemu sudeći, još neko vrijeme zadržao u Rimu gdje je nastavio raditi na oslobađanju Klisa, ali je održavao i veze s onima koji su radili na oslobađanju Herceg Novoga i Bara, nakon čega bi se pokret oslobođenja od Turaka prenio dalje na Hercegovinu, Bo-

⁸⁵ Kašić, *Institutionum linguae Illyricae libri due*, [2].

⁸⁶ Vladimir Horvat, *Bartol Kašić – otac hrvatskoga jezikoslovlja*, Zagreb: Hrvatski studiji i Filozofski fakultet Družbe Isusove; Beč: Hrvatski povijesni institut, 2004., 117.

⁸⁷ Krasić, *Generalno učilište*, 621; Krasić, *Pet stoljeća*, 232-233.

⁸⁸ Cavalieri, *Galleria dei Sommi Pontefici*, 534; Patritius Gauchat, *Hierarchia catholica medii et recentioris aevi sive Summorum Pontificum, S. R. E. Cardinalium, Ecclesiarum Antistitum series*, Vol. IV, Monasterii: Sumptibus et typis librariae Regensbergianae, 1935., 234; Ughellus, *Italia sacra*, col. 649. U upravi Korčulanskom biskupijom Kvincija je naslijedio dominikanac Rafael de Riva (de Ripa). Farlati i Coleti netočno navode da je Kvincija na novu biskupsku stolicu premjestio papa Klement VIII. (Farlati i Coleti, *Illyricum sacrum*, 397). Taj je papa preminuo 5. ožujka 1605., a naslijedio ga je Lav XI., koji je Crkvom upravljao od 10. do 27. travnja te godine. Nakon njega na papinsku je stolicu 16. svibnja došao Pavao V. pa je stoga upravo on premjestio Kvincija u biskupiju Massalubrense.

⁸⁹ Baničević, *Korčulanska biskupija*, 134.

⁹⁰ Pivčević, *Pomen Nekolicine Poljičana*, 126-127.

snu, Crnu Goru i Albaniju.⁹¹ Iz Rima je otišao u svoje biskupsko sjedište odakle je nastavio raditi za protuturski pokret. U Veneciju su još koncem 1606. stizale vijesti o Kvincijevu zauzimanju za obnovu protuturske akcije na južnome dijelu istočne jadranske obale.⁹² No, s vremenom je Kvincije očito shvatio da ta akcija neće polučiti željeni uspjeh sve dok joj se ne prikloni i Mletačka Republika ili ju barem ne prestane sabotirati. To mišljenje nisu dijelili Aleksandar Komulović, malteški vitez Franjo Antun Bartučević i uskočki vojvoda Ivan Vlatković, koji je za protutursku stvar zainteresirao napuljskoga potkralja. No, potkralj je, prije nego li se u išta upustio, pozvao k sebi biskupa Kvincija i zatražio njegovo mišljenje, a on mu je objasnio da Mletačka Republika zapravo brani Klis od kršćanske vojske, a u korist Turaka. Stoga je Klis nemoguće osvojiti, a i kada bi se ponovno osvojio, Mlečani bi spriječili dolazak bilo kakve pomoći u Klis pa bi on ponovno bio osuđen na preotimanje od strane Turaka. Nakon takvoga Kvincijeva objašnjenja napuljski potkraj odustao je od protuturskih namjera na Balkanu. Premda su Mlečani Kvincijev negativan stav o oslobađanju Klisa prvenstveno tumačili biskupovom netrpeljivošću prema Bartučeviću, ipak se nije radilo o tome nego o Kvincijevoj razboritosti.⁹³

Nažalost, nemamo detaljnijih podataka o Kvincijevom biskupovanju u gradu Massalubrense gdje je ostao do smrti. Preminuo je koncem 1610. ili početkom 1611. godine i vjerojatno bio pokopan u sjedištu svoje biskupije, možda u katedralnoj crkvi.⁹⁴

Zaključak

Biskupsku službu Augustina Kvincija obilježio je predani pastoralni i administrativni rad u njegovoj dijecezi, organiziranje protuturskoga ustanka u Albaniji i priključenje pokušaju oslobađanja Klisa od Turaka. U svim tim segmentima sukobio se s mletačkim vlastima zbog njihova miješanja u crkvene stvari i zbog ometanja protuturske djelatnosti, za koju su Mlečani smatrali da ugrožava njihove interese, a ide u korist Španjolskoj. Zbog svega toga Mletačka je Republika Kvincija smatrala svojim neprijateljem prouzročivši mu mnogo problema - od progona iz njegove biskupije do izravnih prijetnji smrću - ako nastavi s protuturskom djelatnošću. Činjenica je da je biskup Kvincije u svojim stavovima i nastupima znao biti oštar i beskompromisan, što mu je zamjerio i apostolski vizitator Augustin Valier, ali nitko mu ne može zaniijekati da je sve to proizlazilo iz iskrene želje za sredi-

⁹¹ Perojević, *Klis u turskoj vlasti*, 94.

⁹² Tomić, *Građa za istoriju pokreta na Balkanu protiv Turske*, 355.

⁹³ Usp.: Perojević, *Klis u turskoj vlasti*, 95-96. – Tomić, *Građa za istoriju pokreta na Balkanu protiv Turske*, 384-385.

⁹⁴ Takvo datiranje proizlazi iz činjenice da je već 24. siječnja imenovan Kvincijev nasljednik na biskupskoj stolici u gradu Massalubrense. (Usp. Ughellus, *Italia sacra*, 649.)

vanjem crkvenoga života u njegovoj dijecezi i želje za oslobađanjem kršćana od Turaka. Također je činjenica da su se mletačke vlasti miješale u crkvena pitanja, što Kvincije, s punim pravom, nije htio tolerirati, baš kao što se, sve do pred kraj života, nije mirio s mletačkim ometanjem i sabotiranjem protuturskih pothvata na istočnoj jadranskoj obali. Posljednje godine života proveo je u Italiji gdje je priznao da je svaki pokušaj oslobađanja Klisa od Turaka, a analogno i ostalih krajeva koje su oni držali, uzaludan dokle god se tome protivi Mletačka Republika. Time je zapravo priznao da je i sva njegova protuturska djelatnost bila osuđena na propast. Unatoč tome, Kvincije spada u velikane naše crkvene i nacionalne povijesti te kao takav zaslužuje da se njegov život i djelovanje temeljitije istraži, što podrazumijeva šira istraživanja u mletačkim i vatikanskim, ali i španjolskim arhivima, jer nedvojbeno kriju mnogo podataka o korčulanskome biskupu.

Bishop of Korčula Augustin Quinto in religious and socio-political developments of his time

Ivan Armanda
Institute of Lexicography Miroslav Krleža
Frankopanska 26
10 000 Zagreb
Croatia
E-mail: ivan.armanda@gmail.com

Summary

Using published sources and relevant literature, the author critically examines the personal biography and the career of the bishop Augustin Quinto (1541–1610/11) together with all the resulting implications upon church and social-political events of his time. A brief discussion of his presence in Croatian and overseas historiography is followed by well-publicized information about his youth and especially his collaboration with the general of the Dominican order, Vincenzo Giustiniani. Next, the essay discusses his activities in the role of the bishop of Korčula, with an emphasis on his efforts concerning the church and regulation of the public worship. Some of Quinto's decisions were not well received by parts of the congregation and clergy. The essay furthermore analyses Quinto's role in the establishment of the Confraternity of St. Rocco in Korčula and in the attempts to annex the Bishopric of Ston to Korčula, and his role in the inquisition of the argument between the Republic of Dubrovnik and Archbishop Matteucci. It also brings together information about Augustin Valier's visitations, as well as visitations conducted by the bishop himself within his own diocese. Quinto was the first bishop of Korčula to send regular reports about his diocese to the Holy See. This section is followed by a discussion of Quinto's role in social-political events and in particular his anti-Ottoman activities. Because of his active role in the instigation of an anti-Ottoman uprising in Albania, and in efforts to liberate Klis from the Ottomans and to establish connections with Spain also towards the same goal of anti-Ottoman struggle, Venetian authorities took umbrage against Quinto, which put him in immediate danger. Because Venetians were prepared to go as far as murdering Quinto, he was forced to leave his diocese. He spent the last years of his life in Italy, where he examined Bartol Kašić's Croatian grammar and was appointed the bishop of the Bishopric of Massalubrense, where he stayed until his death.

Keywords: Augustin Quinto, Dominican, bishop of Korčula, anti-Ottoman activity, Republic of Venice.